

Czíslo 32.
7. augusta.

Pomhaj Bóh!

Rěčnik 20.
1910.

Sy-li spěwał,
Pilnje džělał,
Strowja če
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróeny
Napoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swérny
Přez spař měrny
Čerstwość da.

Njech ty spěwas,
Swérne džělaš
Wśedne dny;
Džen pak swjaty,
Duši daty,
Wotpođn ty.

Z njebjes mana,
Njech či khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokréw če!

F.

Sserbske njedželske lopjeno.

Wudawa šo kóždu šobotu w Ssmolerjez knihicjischčeřni w Budyschinje a je tam sa schtwórlétnu pschedplatu 40 np. dostacž.

11. njedžela po. šwjatej Trojizy.

Romsk. 1, 16—25.

Dažnje tu Pawoł Bože sjewjenje w stwórbje wob-
šwedečza. A sawernje, njeje zyla stwórbba kaž wulka kniha,
kotraž psched čłowjekom woczinjena leži a jeho wuczi,
Boha pósnač a czeſcžicž? Žana ruča ju njemóže wob-
jimacž, žane wóczko jeje listna njemóže pschelicžicž, ale
schtož woczi ma k widženju a wuschi k blyſchenju, tón
namaka w rježtykaźkózne psalmu, ke kotrymž wschitko
šobu spěwa, hrimanje na njebju a ptacžik na haložy,
lisczo na schtomje a žohnowane žně na polach. A tola
Pawoł pschi tutym sjewjenju w stwórbje stejo njewostawa,
jako by dožahaze žórlo bylo, Boha pósnač a k sjedno-
czeniu s Bohom pschińcž; ně, wón na druhe ſraſniſche
sjewjenje počasuje, mjenujž na to, kotrež je šo psches
Khryſtuſha ſtało: jenicžy evangeliј wot Khryſta je móz
Boża, kotraž ſbóžnych czini. Wón potaſkim na stronje
tých njesteji, kotsiž ménja, ſo druhého sjewjenja njepotrje-
baju, khiba w stwórbje, a žaneje druhéje Božeje ſlužby,
khiba teje, kotruž wonkach pod módrym njebjom džerža,
hdžez, kaž wudawaju, ſo bóle k Bohu poſběhnjeni a we
ſwojej wutrobi ſapſhimiſjeni czuja, dyžli w czéžnej,
czmowej zyrkwi. Schto je na tutym ménjenju? Nascha
epiſtola naš wuczi: w stwórbje ſo Bóh nam ſjewi,
a nam roſtaja 1. ſo je temu tak, 2. kaf daloko je
temu tak.

1. „So wémę, so Bóh je, to je jím ſjewjene; psche-
tož Bóh je jím to ſjewiš ſi tym, ſo Boža njewidomnoſč,
to je jeho wěczna móz a bójſtwo, ſo widži, hdžz my na
ſkutkach to ſroshimy, jako to je ſtworjenje ſwěta.“ Boža
njewidomne byče móže ſo ſe ſtwórbę pósnač. Hdžezkuſi
čłowjek ſwojej woczi ſlužuje, wſchudžom jemu žiwe, jažne
ſwědečzenja a wopokaſma Božeje wſchehomozy, mudroſcze a
dobrocziwoſcze napschecžiwo ſtupaju; wón trjeba jenož na
jich czěr kędžbowacž, duž ſi wěſtoſču tež jeho bójſtwo pō-
ſnaje, kotrež jemu taž widomnje bliſko ſtupa. Čzi ſu teho
dla bješ ſamolwjenja, kotsiž wudawaju, ſo wo Božu nježo
njewiedža a wjedžecž njemóža, doſelž ſo jím Bóh njeje
ſjewiš. Ale kędžbuja drje wſchitzu na tuto ſjewjenje, kotsiž
ſchesczijanske Bože ſlužby ſazpiwaju, wudawajo, ſo Bohu
w stwórbje ſluža? Ach, my chzylí woprawdze wjedžecž,
keſko ſi nich na ſwojich wukhodžowanekach a wuletach ſi zyla
na Bohu ſpomina. Bychu-li to czinili a njebychu-li pschi
tym jenož na ſwoje ſwjeſelenja myſlili, ale na Božu
wſchehomóz, mudroſč a dobrocziwoſč, woprawdze, dha
bychu psches kóždy khód do polow a do ležow ſo ſi nowa
nuczeni czuli, hromadze ſi tymi, kif ſo k Bohu w Božim
domje modla, khwalbne khrlusche ſanochowacž!

Czuežiwu wutrobu a pschijimu myſl dyrbisich wſchak
mecž, chzesch-li Bože ſjewjenje w stwórbje ſroshimicž, a
czisteje wutroby dyrbisich bycz, ſo ſo psches ſtwórbu njebý
ſawjescž, ale k Bohu wjescž dal. Tajka wutroba ſměje
ſi wobkhada ſe ſtwórbu ſawěſče wofſchewjenje a poſylnjenje.
Czuežiſi ſo psches njemér a ropot ſwěta ſranjena a wot-

pjata, o taf derje czini jej merna czischna Bozeje stworbhy! Ze-li psches nekaiku swadu a roskoru sweta do njepokoja pschischla, psches wukhod do stworbhy bo sazo smeruje. Chze-li mróczel njespokojońscz a staroscze bo na nju lehnycz, duż pohladnje horje t jañym hwédam, a mróczel bo sazo rosczehnje. O jara wjele móze stwórba nasz wuczicz, bychmyli jenož pschezo na jeje wuczby pozlichali, njebhyli jenož nasche wózko tak klepe, nasche wuchu tak hluhe sa tute wuczby bylo! Nasch Sbóznik ham dże nam pschiwola: „Wohladajcze na ptaki pod njebieszami: wone njezja, wone njeznu ani njekowaju do brózniow, a wasch njebieski Wóczez je wschał seziwi. Wohladajcze silije na polu, taf wone rostu, wone njedzela, tež nje-pschadu. Ja praju wam, so tež Salomon we wschitkej swojej krañnosci njeje tak wuhotowaný był, jako jena tych hamych.“ (Mat 6.) Kaž tu pschezimo malowérje, tak preduje Bóh psches stwórbu tež pschezimo njemérnosci a njesdzerzliwosczi a kózdemu pschirodze napscheczimenu waschnju a pokazuje, so ma we swojej stwórbje mesta dozej sa wschitkach, a so móza bo wschitzu naþyçicz a wjezelicz, hdyz jenož jedyn njecha wschitko sa szebje mécz a ham wuziwacz, schtož je sa wschitkach postajene. A kaž rola a schtom swojego ploða njesapowjeduje, kaž kózde stworjenie swoj nadawek dopjelnja, kaž żane s pucza, jemu postajeneho, njewustupa ani sakon swojego stworiczela njepschestupia, tak dyrbi czlowiek s teho nauknycz, so won njeje teho dla „wjazy dyzli wone“, so by bo Bohu a jeho wézijnym sakonjam szabi t schodze a t skazenu wuwiny, ale so by Boha czesczil a bo jemu dzakował. To pak czlowiekojo njezju czinili, teho dla bu jich rosem psches hordoscz saczmith a jich wutroba wot żadoscze czela a żadoscze woczow a hordoscze živjenja jata. Duż bu jich wuhlad do stwórbu bliku a smuczeny a Boze sjewjenje w stwórbje jim njejañne a njedoßahaze.

2. Schto tola szabi ludżo njezju wschitko se stwórbu wuczitali! Kunjež bo sa mudrych mjeachu, běchu tak błañni, so njezju żaneho Boha w stwórbje namakali, ale szu pschewobrocziли krañnoscz njesachodnego Boha na podobnosci, so by podobna byla na sachodnego czlowieka a na ptaki, na schtyrinohate a po semi lažaze swerjata, a takim pschiboham szu bójsku czescz wopokasowali! S pschirody szu dopokasacz chzyli, so czlowiek żaneho ducha a żaneje njezmjertneje dusche nima, so bo czlowiekoj dze kaž skotu; kaž ton wumrje, tak wumrje tež tamny, a maju wschitzu jenaki dyh. Haj hamo tajz szu wustupili, kótrymž, schtož sze a dobre mjenujemy, niczo njeje, dokelž bo woboje, kaž szu s pschirody spósnali, jenož na pschirodne saczujwanja a hibanja moshow a žilow saložuje! Duż ménja, so bo ludżom wschał njemóze sa slo bracż, hdyz morja, mandżelstwo lamaju, kranja, bo pschibłodzeja; wbosy dże po swojim pschirodzenju hinał njemóža! Tich pschirodze pschikhilenje t temu nusuje, kaž tigra t krejrosleczu a rapaka t kranjenju! Tak móze bo czlowiek pschi wschitkim sjewjenju Božim w stwórbje saßlepicz a sawjescz! S nami by hubjenje bylo, njebichmyli żaneho druheho sjewjenja meli, kiba jenož w stwórbje, hdyz nasch rosem tak lohko bledzi a je nascha wutroba tak sawjedliwa.

A na kielko praschenjow, kotrež w kózdej po wumozjenju sydychowazej wutrobie wustupuja, nam stwórba s zyla żaneho wotmolwjenja njedawa! Wona czi niczo njepraji wo Bożej potajnej radze a woli t naszej sbózności, niczo njewé ani wo szwiatym a prawym, ani wo hnadnym a

szmilnym Bosy, czi njejjewja potajnstwo twojeje dwojakeje pschirody, hdzež se swojim czelom semi pschibłoszcz a sa swoju duschu tola w niežim semiskim połnemu spokojenja njenamakach, czi njewotkrywa potajnstwa wumozjenja, czi niczo njepraji wo nowym narodze, wo wobnowjenju a wuszwieczenju człowiskeje wutroby, czi njedawa żaneje nadzije na węczne živjenje.

Stwórba je Bože sjewjenje, ale niz jenieczke a tež niz najwyschische. Wona je jenož, tak rjez, draſta najwyschischeho. Neschto hizom je, mózeszli bo wobruba jeho draſty dótknycz, pschetož tež s tuteje hojerške mozy wukhadzeja: jeho hamego hakle smejesch, hdyz szu jeho krañnoscz widzik we wobliczu teho, kiz rjekny: Schtož mje widzi, ton widzi Wózta. Duż njehańbujmy bo evangelija wot Chrysta, w nim je sjewjena ta prawdosci, kotaž psched Bohom płacz!

Hamien.

M. w Hr.

Khwalobny khierlisch.

(P. Gerhardt.)

Hłos: Dżens khwalcze Boha, kchesczenio —.

O człowiek dżeczi, woprujce
Dżak Bohu wierschnemu,
Kaž jemu szky jandżelske
Tež khwalbu dawaju.

Haj, wotuczce a spewajce
Neki jemu radostnię,
Wón krañne skutki połaze
Nam wschudżom na szwecze.

Kaž je wot naszej kolebki
Nam czerstwu strowosz dał,
Tak je tež w swojej szmilnosci
Pschez' s nisy wupomhał.

Ssmy husto Zeho frudżili,
Sso nam pak szhiluje,
Maž s prutom mile pschepuszczi
Na sprawne roskacze.

Bóh spokojnu nam wutrobu
A fradnoh' ducha daj,
Wschu hrosu, staroscz, frudobu
Do morja sahrjebaj.

Chzył sa nasch luby wózny kraj
Mér stajny spożczowacz;
Wón wschemu domej sbože daj
A chzył jón żohnowacz!

Bóh pschewodżui tež s luboszju
Maž wschitkach kózdy czaś;
Wschu wobeżżnosz a częznotu
Pak wobroczej wot nasz.

Kaž dołho w živjenju tu szmy,
Bóh uas tež wobśożui;
A hdyz my wotkal pónidżemy,
Maž hnadnie pschewodżui.

Hdyz szmijertne storki bliža bo,
Nam sandżel woczi ham,
A posběhn na nasz wobliczo,
Maž pschepadż t njejeżam.

Turij Brósi.

Prédowanje wo komecze s lěta 1857.

Sdželil Kapler, f.

Kaž szmy w tymle lécze na njezju komet widżeli, tak běše tež 1857 wulki komet widżecz, a weschczachu tehdy mudraczlojo, so won 13. junija naschu maczei semju pôzrěje. Sajimave je, szlyscz, tak dzeń na to, 1. njedżelu po szwiatej Trojizy, D. Ahlfeld, w swojim czaśu szlawny předař pschi Miskawischowej žyrki w Lipsku, swoje prédowanje sapocza. Wón talle rěczeſche:

„Duż szwet tola hiszczce steji a 13. junij je saſchol kaž wschitke dny. O tak shwatniw je tónle naród, wěricz wschemu temu, schtož czlowiekojo rěčza a pižaju. Sprawna wědomosć, kotrejž je ton Anjes poniznosz spożczil, wobliczuj, so ma bo w lětach 1856—1858 wulki komet naszej semi pschibłoszcz. Dokelž wona wě, so je, schtož wěmy, njeziale, bo jara na kędzbu

bjerje, dženj, haj ſamo jeno lěto ſ połnej wěstoſežu poſtajic̄. Ale jedyn jeniežki na ſwoju mudroſć hordy člowiek ſ nadunjenej wěstoſežu mudračkuje, ſo ſo 13. junija tónle komet naſcheje ſemje tak bliſko dōtknije, ſo wona pſches jeho wopuſch póndže. A hnydom ſo ſ teho dassche baje: „Tale kometowa wopuſch ſemju roſbiſe, ſwēt ſańdže.“

Tutemu jenemu njewěra wěri a je ſ džela pſched wcžerawſch im dnjom tſhepotala a ſo jeho bojała. Schtóz je wěru do trojenic̄-teho Boha ſhubil, tón naſoſledku wſchitko wěri. Taſko běſche Saul wot Boha wotpadnył, wón ſe kuſlařic̄i w Endorje džesche. Komuž je ſo hwěda ſ Jakuba, kotraž je Jefuſ Khrystuſ, ſhowała, tón ſo naſoſledku tež kometowych wopuſchow boji.

A jaſo ſkonečnje dženj pſchińdže a ani komet ani jeho wopuſch na zylým njebju tež naſdala woſladac̄ njebě, ludžo tola tſhepotachu. Njebeschtaj tola někotrajžkuli ſtarſchej w naſchim měſcze ſwoje džecži wcžera do ſchule ſlaſoj, dokež chzyschtaj ſwójbu ſhromadženu měcz! Stało ſo je, taž je tón Anjeſ ſraelſkemu ludej junu hroſyl: „Njebudžecze-li wý paſ mje poſluchac̄ a cžiniež wſchitke te kaſnje a budžecze moje wuſtajenia ſazpic̄ a wascha duschha moje prawiſh ſacžiñhyc̄, ſo wý njecžiniež wſchitke moje pſchikafne a budžecze mój ſlub ſamac̄, dha chzu ja bojoſež do waschich wutrobov dac̄, ſo dyrbí waſ ſhróſczaze liſežo honic̄ a dyrbicze pſched nim cželac̄.“ A tudy běſche mjenje hac̄ ſhróſczaze liſežo, tudy njeběſche — ničo.

Měſto ſo tajfemu cžlowíſkemu bacžu wěrcze, wěrcze ſkowu wěrnehho Boha! Tu macze ſaložt, tam žaneho nimacze. Tu macze praſtare a pſchezo nowe naſhonjenje, ſo ſkowu njeſluda; na druhim boču macze praſtare a pſchezo nowe naſhonjenje, ſo cžlowíſkojo ſo myla a ſza. Bójež ſo Boha, dha ſo njetrjebacze cžlowiekow ani cžlowíſkeho bacža ani Božeje ſtôrby bojecz!

Sswět, taž nětko wobſteji, junu ſańdže, Bóh je jón ſtworil k wěstemu woſthknjenemu kónzej; hdyž je tón dozpith, potom jej nowu podobu da. Dženj pſchińdže. Tola žana kometowa wopuſch, ale ruka teho Anjeſa ſemju roſlemi. Hac̄ do teho dnja mamý paſ tola ſahubjenja ſwěta doſc̄, haj, dwojake, jene, kotrež dyrbimy ſebi wſchědnje wuproſhyc̄, a jene, pſched kotrymž mamý wſchědnje tſhepotac̄. Wo woběmaj cžitamý w dženžniſchim ſezenju wo bohatym mužu a khudym Lazaruſu. To ſteji napiſane w ſezenju ſwiatelio Lukascha, w 16. ſtawje wot 19.—31. ſchtucžki.

S tehole woſdžela ſebi jako hlownu myſl ſwojeje dženžniſcheje Božeje ſlužby ſhowajmy to ſkowu: Dwojake ſahubjenje ſwěta! Widźimy we woſdželu pſched ſobu: 1. muža, kotremuž je ſo ſwēt ſahubil, kotremuž ſo paſ njebježa wotewrja; 2. muža, kotremuž ſo ſwēt ſahubi, kotremuž paſ ſo hela woſankuje.

Tak Ahlfeld pſched 53 lětami předowasche. Njepłacža jeho napominanja tež dženža hiſhcze, hdyž wopomnimy, kaſ nowinu nam powjedachu, ſo je lětža někotryžkuli ſwój roſom ſhubil, druzý ſebi žiwenje wſachu ſ bojoſež pſched kometom? Dajmy ſej prajic̄, ſo tež wo tajkich strachach Anjeſowe ſkowu placži: „Njeſtrachujcze ſo thch, kiž cželo ſabija a potom ničo wjazy cžiniež njemóža. Za chzu paſ wam ſjewicz, koho ſo bojecz macze: Bójež ſo teho, kotrež hdyž wón je moril, tež móž ma, cžiñhyc̄ do hele. Haj, ja praju wam, teho ſo bójež!“

Sswětloſc̄ a cžemnoſc̄ w amerikanskim zyrkwin- ſkim žiwenju.

(Słonečnenje.)

Kaſ dha ſebi duchowny a woſada mjes ſobu ſtejtitaj? Njeje dha tu ſtrach, ſo jeho ſjawne ſwědczenje cžerpi, ſo wón ludžom po hubje rěčzi, k hrécham mjeleži, hdyž dyrbjal koſtac̄? ſo ſahlačkuje, hdyž dyrbjal rěčec̄, ſo bohatych a khudych ſ dwojakej měru měri? Bjes dwěla je tutón ſtrach: Ale we wulſim zylým tola prajic̄

njemóžesč, ſo ſo w amerikanskich woſadach cžiſte Bože ſkowu njepreduje, ſo tamniſchi duchowni hréchi njekhostaja, hdyžkuli na nje trzechja, ſo ſa cžafne doſhody ſo ſtarajo duchowpaſthystwo ſaſkomdža a warnowanje a napominanje ſabywaju. Hdyž je woſada wo tym woprawdze pſchewědczena, ſo jich paſthř ſ duchemi derje měni, jeno Jefuſowu cžecž pyta, niz ſam ſwoju, ſo wón paſthř njeje, kotremuž je woſebje na woſmje woſzow ležane, potom ſebi wona wjèle wot njeho prajic̄ dawa a ſo wot njeho njewotwobroča, hdyž wón koſta a wěrnoſež praji. Wjèle je wſchak na tym ležane, taſki předař je a kaſ wěrnoſež praji.

To ſmě ſo wuprajic̄, ſo tamniſcha woſada rjeňſche ſnamjo pſchedstaſta hac̄ naſche (w Němzach), taſkež w pſcheréſku ſu. Tam je ſznao mjenje njerjada w pſchenzy. To we wobſtejnoscžach leži. Tu pola naſ ſo wostajiwſchi wſchego ſa woſadny ſtaw woſhladuje, kiž je kſchęzeny. So ſu mjes tuthmi, kiž bjes cžerjenja wutroby jeno ſ hromadu ſobu běža, njeje džiw. So ſu mjes kſchęzenymi a konfirmowanymi wjèle tajkich, kiž moja wot kſchęzijanſtrwa ſedy wjèle wjazy hac̄ mjeno, je wěſte. Někotry ſo po konfirmaziji wjazy husto w Božim domje njepokaže, ſo wo Bože ſkowu njeſtara, mało w modlitwje ſ Bohom woſhladža. Tež wonkach w Amerizh drje ſwuczenje pſchi tym wjèle cžini. To paſ ſmě drje ſo rjez, ſo je tam, hdyž je powschitkownje njekſchęzenych a njekonfirmowaných, to wjèle bóle wěz wutroby, ſchtož ludži naſabi, ſo jenej woſadže pſchisamknyc̄. Woprawdžite ſtaranje wo duchu ludži k temu ſamóže, ſo czeže a pſchisliſhnoſcze na ſo bjeru, kiž ſu po pjenjefach woſhladane wjetſche dyžli w Němzach.

Tehodla tež džiw njeje, ſo w pſcheréſku wjazy woſadnych Bože ſlužby woſhytuje. Pucžowarjo, kiž běchu ſ Ameriki do Němzow pſchischi, ſu ſo husto džiwali, ſo w kraju, hdyž je kolekta reformazije ſtala, njeje kempſchihodženje lepſche. (My ſebi woſebje na wſchelake němſke ſtrony mhyſlimy.) Wopomnicž paſ dyrbjeli dwoje, ſo maja niz po ſiežbje duchow naſchich woſadow hicž, ale thch wuwoſtajic̄, kiž ſ nimi wjèle wjazy cžiniež nimaja, hac̄ ſo ſu jich mjenia w zyrkwiných knihach ſapižane. Potom nimaja to ſapomnicž, ſo býchu w Amerizh wſchitlich thch ſobu woſličili, kiž ničo wo kſchęzijanſtrwe njewjedža a wjedžecž njechadža a tehodla žanej woſadže njepſchisliſhceja. A ſelko jich mjes thm ſyžazmi tajkich je, kotſiž lěto won lěto niz won wuczeñnjeja.

Dawanje je paſ hiſhcze bóle proſherſtwo hac̄ luboſc̄. Woſadne ſtaw, taſkim druhdy pſchischedſchi, kiž ſ woſadu a ſ jich zyrkwiž ſaneho ſwia ſimaja, pſchekupzam a rjemježlifikam, runje won rjeknu abo jim to ſroshnicž dadža: Že-li ſo naſ ſtara, pola tebie wjazy njekupujem.

Tež to naſ ſaſlapuje, ſo ſo woſebje w jendželskich woſadach, w zyrkwiach konzerth a druhé woſměwa, ſchtož wjazy ſwětneho hac̄ duchowneho w ſebi njeſte. My to ſa njeſdobne a woſwječaze woſhladujemy, hdyž na tym měſtne, hdyž ſu ſwuczeni, njedželu wot njedžele Bože ſkowu kſchęcž a hdyž ſwoje modlitwy k njebježam ſczelemy, ſo žorth cžinja abo hudybna kapalka ſwoje kufy piſka abo pſchi hodownych pſchedstaſienach hólz̄ ſo pſches hlowu mjetaja. Ludžo ſu ſo na tajke runje tak ſwuczili taž na ſhutne proſhenje: „Pój ſa mnū!“ a khěrluſhewe hrónežko: „Dženž ſiž ſi, dženž woſrocž ſo, ſnadž wumrjesh do dnja jutſiſhoh!“ A to ſluſcha do ſczena a niz do ſwětla tamniſchich zyrkwinſkich wobſtejnoscžow.

M. w M.

Kralowa Luisa.

(Spišač Š. Kapleč, f.)

(Poſtracžowanje.)

Wěſcze ſ woſzehnjeniom prynzežných Luisy lepje ſtejſeſche. Ga to hižom ſtrowe ſmyſlenje woſki a pſchede wſchém hľuboſc̄ jeſi-

Měščané vysokosťe, ríjmejštnistva a pôzlanstva měščanov wobej prynzežni s česčiu pschewodžach.

Dvaj dnjej posdžischo, Boži vjedzor, ho v kralovskim hrodze w Barlinje žwiatoczh ťvaž prynzežn Luisy s pruskim krón-prynzom žwyczeſche. Wožebje we wyskýchich ludowých woschtach w tehdomnym čažu lohkomyſlne ménjenje wo žwiatocži mandželſtva kniežesche. Tu běchtaj mlody krónprynz a mloda krón-prynzežna, katraž žwojemu ludej ſažo s dobrým pschilladom prjódł-džeschtaj. A wopratwđe, žohnowanje njewuwoſta. Sapocžachu ſažo mandželſtvo jako něčto výške a žwiate česčicž.

Wutrobne živjenje mlodeju mandželsku njech wot wjele pschilladov, kotrež mohle ho na tuthm měscže powjedacž, jedyn nam psched wocži staji. Krónprynz a krónprynzežna ſej swažischtaj, tehdomnemu dwórkemu waſchnju naſcheziwo město proſteho „Wy“, s kotrejž wožebny mandželski tehdy k žwojej mandželskej rěčeſche, wutrobne „Ty“ mjes ſobu trjebacž, k wulkemu naſtróženju dwórkéje komornizy, katraž w tym porokahódne pschestupjenje dwórkého waſchnja widžesche.

Wschudžom běchtaj mlođaj mandželskaj, katraž běchtaj mjes tym na kralovski trón pschischloj, w ldu ſubowanaj. Pschede wſhem pał na kuble Parež, kotrež, pola Potsdama ležaze, krajej žluschesche. To ho tak prawje jažnje poſasowasche, hdyž žnjowý žwiedžení žwyczach. Potom kral a kralova wježele mjes žnježarjemi a žnježarckami rejwaschtaj.

Rjane, kražne dny, čažy čiſteho ſboža mloda kralova w prěnich lětach žwojeho mandželſtwa wužiwasche. Kajke wježele, jako mloda macžer prěnje džecžatko na rukomaj džeržesche, jako w jeho wothladanju a hajenu nowu žkodku pschischluschnoſz ſačuwasche. Schto běchu wſhitke wulke dwórké žwiedženie a wježela wulkeho žweta napscheziwo thymle čižim, čiſtim wježelam najčiſciſcheho macžerneho ſboža?

Ale bórsh hinał pschindže. Nahle njeſbože na Prusku a jejny kralovski dom pschindže. Napoleon I., kž běche hžom poč Evropy dobył, žwojeho lakomej wocži tež na pruske kraleſtwo ſloži. Hacž dotal běche ho měrnemu krajej Bžedrichu Wylemu III. radžilo, žwojemu krajej mér ſbzržecž. W prěnich dnjach oktobra lěta 1805 Napoleon pał kraleſtu Bžedricha Wulkeho tajku ſchiwdi ſčini, so ju kral njemžesche na ſebi ſnjež, nočzysche-li wón a žwoj kraj wſchu nahladnoſz a čeſcz ſhubicž. 8. oktobra lěta 1805 franzowski general Kellermann ſe žwojim wójskom pola Sickershausen prusku mjesu pschekrocži. Schlahi, kotrež na mjesy ſtejachu, buchu roſbite, pruszy husarojo, kotsiž ho pschecžiwo tajkemu ſkutkoranju wobarachu, buchu ſačerjeni a na tajke waſchnje ludowe prawa ſranjene. Tónle ſkut, pschecžiwo kotrejž kral pola franzowskeho pôzlanza protestowaſche, běche nastork k njeſbožownej wójnje lěta 1805.

(Pschichodnie dale.)

Wſhelake s bliska a s daloka.

Létuſche manevry 12. armeekorpſa budža ho mjes Budyschinom a řamježom wotmęč. Duž ſměja tež naſchi ſerbzy hospodarjo wojakow hospodowacž.

„Pomhaj Boh“ njeje jenož pola kniesow duchownych, ale tež we wſchech pscheda warńjach „Sſer b. Nowin“ na wſach a w Budyschinje dostacž. Na ſchitworecž lěta placži wón 40 np., je notliwe čižbla ho sa 4 np. pschedawaju.

neje ſamžneje dufše rukowaschtej. Ale tola je kralova Luisa hiſcheže w posdžisich lětach njedospočnosć dobreho duchowneho roſwuczenja jara ſačuwała a je hiſcheže jako kralova a macž ſaſym ſtała, ſchęcerbiſh ſwojeho wocžehnjenja w młodych lětach we wobkhadže s naſlepſchimi a prěními duchami tamneho čaža wu-pjelnjecž.

Džel ſwojich młodych lět je prynzežna Luisa potom na hrodze Brojich, wobžedženſtwje ſwojeje wówki, pola Mülheimu ležazym, wužiwała. W dalokich čémnych khodach wulkeje ſahrody, pod khıldkom móznych dubow, Luisa ſe ſwojej ſotru Frideriku ho ſwojeho živjenja ſwježeli. Tudy wo wžy tež s wježnymi džecžimi wobkhadžowajo s nimi wježele a ſrudobu ſnježe. Tudy tež běche, hdyž naſtróžena wocžehnjerka w čažu, hdyž ſcharlach wo wžy ſahadžesche, prynzežnu po dolhim ſpróznym pytanju w khězzy khudeho khoreho džesčza namača, s pravej ruku horzu ruku khoreho džesčza džeržo, w lěwizy knihu, s kotrejž horžazemu džesčzu baſki čitasche.

A potom tamne ſbožowne dny ſa prynzežnu pschindžechu, hdyž do jeje mlodeje wutroby prěnja pruha čopleje luboſcze ſačahny, tamna hodžina, hdyž wuſwolenemu ſwojeho živjenja prěni ras do wocžow pohlada. Wějo, čaž drje bě ſly, w kotrejž je naſečzo jejneho živjenja ſačzelo. W Franzowskej revoluzija howrjesche a ſwoje žołny hacž do němſtich krajow walesche. Wjetrohojo na ſwojich trónach tſchepjetachu, a někotryžkuli starý ſersawý kraj ho ſatſchaſny. Pruski kral Bžedrich Wylem II. běche w ſwiaſku s Awstriskej franzowskemu revoluziſkemu wójsku wójnu pschipowjedžil, ſo býchu ho w Franzowskej ſažo kralovſka móz a ſarjadowane wobſtejnoscze poſtajile.

Powjescž wo žaſtoſtich podawkach w Franzowskej bě tež naſchu ſwójbu jara njeměrnu ſčiniła, a dokež ho w Darmstadce wjazy wěſči nječuſtachu, ho do małego měrnehho měſtacžka Hildburghausena podachu. Tole male knieſtvo woſrjedž turinskich lěžow ſ jich žiwičným wonjenjom, ſ jich čémnychmi jědlemi a ſchmrékami běche tak prawje k temu khmane, naſtróžene wutroby ſažo ſměrowacž. Knihu, ſabawjenja, čitanje, hrajki, roſkodžowanje a wužedý běchu zjèle wježele tamneho čaža. Ale, ſchtož běche hłowna wěz, wſchitzh ſo pschi tým wježeli a ſafitani ſačuwačhu.

W tutej čiſtinje, ſotruž móžemy mý čloujekojo dwazýteho lěſtota ſačdom hiſcheže myſlicž, běche hžom pschikhad ſiſta něčto jara ważne. A ſo wot heſenſkeho wjercha pschindže a ſa knieni pschepröſchenje do wojerſkeho lěhwa wopſchijesche ſ wabjazym wuſhodom, pschi teſle ſklaſnoſci pruskeho kraja ſeſnacž, ſahorjenje jenož hiſcheže powjetſchi. Bórsh we wosu ſedžachu a dale džesche ſtaremu Frankfurtej napschežo. Ptacžki koło woſko ſaletne ſpěwý ſaſpěwachu, a naſchej Luisy ſo hiſcheže njedžiſeſche, ſo naſeču ſwojeho živjenja napschežo jědže.

Běche na rejac wobſebneho doma w Frankfurcze nad Majnom, hdyž ſo wutrobie prynzežnu Luisy a jejneho posdžischeho mandželſkeho k wěčnemu ſlubej namakſtaj. Hiſcheže w posdžisich lětach, jako běche ſo ſwérna towarſhka jeho živjenja hžom dawno wot jeho hoka torhyla a wón ſamlutki psches živjenje džesche, je kral Bžedrich Wylem III. w žwyczenej hodžinje biſkopej Eylertej, kž je posdžischo živjenje ſwojeho kraja wopízał, wo ſačiſchežu, kotrež je prynzežna Luisa tehdy k prěnemu raſej na njeho ſčiniła, ſ hłubokim pohnuwanjom wuſnał, ſo je tónle woſomik, hdyž ſo prěni ras wohlaſtachu, ſ dobom tež był woſomik horzeje luboſcze, katraž mjes nimaj naſta. Snutſkowny hłob bě jemu prajil: „Ta čiži pschischlucha, abo hewaſ ſána na ſemi.“

22. dezembra lěta 1793 prynzežna Luisa ſe ſwojej ſotru Frideriku pod wyslanjom wobydleſtwa do Barlina ſačahny.